

УДК 378-027.561:37-051|37.044“405”:314.118
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-2-43>

Олександра ЛИСЕНКО,
orcid.org/0000-0002-1029-7843
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки
Поморсько-Куявської академії
(Бидгощ, Республіка Польща) lysenkowa@gmail.com

Неллі ЛИСЕНКО,
orcid.org/0000-0002-1729-9542
доктор педагогічних наук,
професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) nelli.lysenko@pnu.edu.ua

СТАН, ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗДО УПРОДОВЖ ЖИТТЯ

У статті розглянуто освіту ключовим фактором соціо-культурного розвитку, який пришвидшує свої темпи під впливом новітніх технологій та переосмислення традиційних, які засвідчили свій потенціал. Пошуки педагогічних технологій спонукають дослідників і педагогів-практиків до аналізу підходів щодо удосконалення сутності професійного навчання, оскільки вони втрачають свою ефективність і швидке реагування на запити часу до якості освітніх послуг для дітей, починаючи з дошкільного віку.

Гуманітаризація змісту дошкільної освіти стала визначальною особливістю наприкінці ХХ-го – в перші десятиліття ХХІ століття: в різних країнах Європи й світу створені гуманітарні фонди задля розробки освітніх проєктів і реалізації академічної мобільності, представлено різні парадигми, стратегії та концепції освіти, окреслено напрями творчого запозичення позитивного практичного досвіду.

У статті наголошено на особливостях змісту дошкільної освіти (БКДО, 2021) – об'єктивність знань у руслі особистісно – орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, активне використання практичних умінь і навичок навчатися самостійно; на доведенні важливості предметного змісту інформації (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутий, Н. Лисенко та ін.); на поясненні кризи в професійному мисленні педагогів – практиків ЗДО (Г. Бєленька, О. Лисенко, В. Ляпунова, Т. Степанова та ін.). Така криза обумовлює зміни в стилі професійного мислення, визнанні професійно-ціннісних орієнтацій, утвердженні необхідності формування базових компетентностей, загострюється потреба в рефлексії тощо.

Таким чином, зароджується необхідність в обґрунтуванні шляхів пошуку технологій навчання впродовж життя (англ. *Lifelong Learning, LLL*), що забезпечували б перманентність процесів удосконалення обсягу і змісту знань, перехід освіти від традиційних функцій – вчити і виховувати – до культуротворчих – стимулювати розвиток особистісного потенціалу кожної дитини (О. Половіна, О. Семенов, Т. Танько та ін.), опанування навичками і компетенціями, необхідними для адекватної адаптації фахівців до нових викликів, а дітей – до мінливих умов у соціумі.

Ключові слова: освіта, педагогічні технології, освіта впродовж життя, дошкільний вік, навчання і виховання, функції освіти.

Oleksandra LYSENKO,
 orcid.org/0000-0002-1029-7843
 Doctor of Pedagogic Sciences,
 Professor at the Department of Pedagogic
 Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa
 (Bydgoszcz, Poland) lysenkowa@gmail.com

Nelli LYSENKO,
 orcid.org/0000-0002-1729-9542
 Doctor of Pedagogical Sciences,
 Professor at the Department of Theory and Methodology of Preschool and Special Education
 Vasyl Stefanyk Prykarpattia National University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) nelli.lysenko@pnu.edu.ua

STATE, INNOVATIVE APPROACHES AND PROSPECTS OF THE EDUCATIONAL STRATEGY OF LIFELONG LEARNING OF FUTURE TEACHERS

The article discusses education as a key factor in socio-cultural development, which is accelerating its pace under the influence of new technologies and the rethinking of traditional ones that have proven their potential. The search for pedagogical technologies prompts researchers and practicing educators to analyze approaches to improving the essence of professional training, as they lose their effectiveness and ability to quickly respond to the demands of the times regarding the quality of educational services for children, starting from preschool age.

Humanitarianization of the content of preschool education became a defining feature at the end of the 20th century and the first decades of the 21st century: various countries in Europe and around the world have created humanitarian funds for the development of educational projects and the implementation of academic mobility, presenting various paradigms, strategies, and concepts of education, outlining directions for creatively borrowing positive practical experiences.

The article emphasizes the peculiarities of the content of preschool education (BKDO, 2021) – objectivity of knowledge within the framework of a personality-oriented, activity-based, and competence-based approach, active use of practical skills and the ability to learn independently; highlights the importance of subject content information (A. Bohush, N. Gavrysh, K. Krutiy, N. Lysenko, and others); explains the crisis in the professional thinking of preschool educators (G. Belyenka, O. Lysenko, V. Lyapunova, T. Stepanova, and others). This crisis leads to changes in the style of professional thinking, recognition of professional and value orientations, and the affirmation of the need to form basic competencies, with an increasing demand for reflection, and so on.

Thus, the necessity arises to justify the search for lifelong learning technologies (LLL) that would ensure the permanence of processes for improving the volume and content of knowledge, transitioning education from traditional functions – teaching and upbringing – to cultural-creating ones, stimulating the development of the personal potential of each child (O. Polovina, O. Semenov, T. Tanko, and others), mastering skills and competencies necessary for the adequate adaptation of specialists to new challenges, and children to changing social conditions.

Key words: education, pedagogical technologies, lifelong learning, preschool age, teaching and upbringing, functions of education.

Актуальність. Процеси тривалої трансформації у змісті дошкільної освіти загалом, і фахової підготовки майбутніх педагогів у ЗВО зокрема, супроводжуються об'єктивними утрудненнями на їхньому шляху, кризовими ситуаціями та переорієнтацією професійно-ціннісних орієнтацій, що, в цілому, ініціює важливість проблеми навчання впродовж життя, як актуальної для наукових пошуків.

Зазначені вище обставини спонукають учених різних країн світу до пошуку інноваційних стратегій і концепцій освіти у її гуманістичній парадигмі (Національна стратегія розвитку освіти в Україні (2012–2021)), на ньому наголошують І. Бех, І. Зязюн В. Кремень, С. Сисоєва та ін. І. Бех обґрунтовує принципи дитиноцентризму у контексті характеристики основних напрямів вне-

сення структурних змін у зміст освіти (Бех, 2003) В. Кремень доводить актуальність низки стратегій моделювання освітнього простору в цілому на тлі філософії людиноцентризму (Кремень, 2009). І. Зязюн обґрунтовує стратегії філософії педагогіки серця (Зязюн, 2008). О. Вишневський аналізує педагогічні технології у парадигмі гуманістичної педагогіки ХХ–ХХІ століття (Вишневський, 2006). С. Сисоєва наводить розлогий аналіз творчих підходів до використання інтерактивних технологій в освіті різних країн (Сисоєва, 2011) та ін.

Результати аналізу теорії й практики фахової підготовки майбутніх педагогів ЗДО (Г. Беленька, І. Дичківська, Л. Зданевич, К. Крутий, Н. Лисенко, В. Ляпунова та ін.), слугують об'єктивними основами для того, щоб переосмислити ключові підходи до підвищення їхньої ефективності шляхом

впровадження актуальних концепцій, що набули поширення в освітніх системах різних країн європейської спільноти (Рейпольська, 2011).

Моделювання ситуацій методичного супроводу навчання і виховання дітей у різних вікових групах у руслі стратегічних напрямів реалізації БКДО України (2021) обґрунтовано у дослідженнях Н. Гавриш, І. О. Семенова, Т. Танько та ін. Системний підхід до формування компетенцій, важливих для майбутнього життя і навчання дітей актуалізують особистісно – орієнтований, діяльнісний та компетентнісний підходи до забезпечення освітніх послуг високої якості у ЗДО різного типу і різних форм власності, наголошують у дослідженнях О. Кононко, Т. Піроженко, О. Рейпольська та ін. (Рейпольська, 2014).

Дослідження учених у кожному із окреслених нами аспектів вирізняються своєю логікою, що обумовлена своєрідністю тенденцій, у руслі яких здійснюється науковий пошук. Однак, навіть із урахуванням різних векторів спрямування теорії і практики, вони все ж сходяться на утвердженні єдино правильного й універсального напрямку вирішення нагальних проблем – навчання впродовж життя.

Таким чином, шляхом аналізу кращих практик професійного навчання та навчання впродовж життя, мету статті убачаємо в тому, щоб довести ефективність впливу таких практик на розвиток сучасної освіти майбутніх педагогів ЗДО, їхньої підготовки до надання дітям якісних освітніх послуг, а також окреслити перспективи розглянутої стратегії в ЗВО України.

Виклад основного змісту. Освіта майбутнього нашою хується на численні виклики, серед яких необхідність адаптації до динамічних змін на ринку праці у кожному суспільстві посідає чільне місце. У цьому контексті професійне навчання та навчання впродовж усього життя (LLL) стають ключовими складовими забезпечення конкурентної спроможності фахівців загалом і в галузі дошкільної освіти, зокрема, в руслі сталого розвитку європейських країн, в яких зазначена стратегія набула поширення з початку XXI століття.

Отже, відповідно до Європейської стратегії навчання впродовж життя, (ухвалено Європейською комісією у 2001 році), було обґрунтовано основну мету професійної освіти – надання (забезпечення) кожній особі можливостей для навчання впродовж усього життя (European Commission, 2021).

Ураховуючи мету започаткованого нами дослідження, насамперед, обґрунтуємо теоретичні засади професійного навчання у руслі навчання впродовж усього життя. Навчання впродовж

життя (англ. *Lifelong Learning, LLL*) розглядаємо як постійний процес набуття знань, формування умінь і компетенцій, що, загалом, спрямовані на підвищення якості життя кожної особи та її конкурентної спроможності на ринку праці в його широкому тлумаченні змісту. Отож, воно охоплює всі рівні та форми забезпечення освіти. А це – її формальна, неформальна й інформальні форми набуття. У контексті доповіді ЮНЕСКО (1996) «*Learning: The Treasure Within*», саме ця концепція LLL спрямована на сприяння створенню «суспільства знань», яке дозволяє кожному адекватно адаптуватися до стрімких змін, які відбуваються не лише в ньому, а й у світі загалом, оскільки вони зумовлені його глобалізацією та діджиталізацією (Raport o szkoleniach, 2023).

У контексті зазначеного, хочемо особливо звернути увагу не лише на предметний зміст знань, які повинен засвоїти кожен студент задля подальших трансформацій у навчально-виховну роботу з дітьми, а й способами дидактичного переосмислення набутих знань і педагогічними технологіями донесення їхньої сутності відповідно до віку і запитів кожної дитини.

Так ми актуалізуємо аспект гуманітаризації знань, посилюючи їхню спрямованість не лише на навчання і виховання дитини, а й на її особистісне культуротворення. Саме цей процес, в якому протиріччя між змістом знань та їхньою культуротворчою спрямованістю, зумовлює активні пошуки ученими таких шляхів (педагогічних технологій), які б сприяли саморозвитку творчого потенціалу кожної дитини і стали у майбутньому визначальним мотиватором її самонавчання впродовж всього життя. Об'єктивними перешкодами на цьому шляху, зазвичай, дослідники О. Лисенко, О. Сухомлинська, Т. Степанова та ін., вказуючи на економічні та соціальні процеси, які виникають у кожному суспільстві і зміщують професійно-ціннісні орієнтації не лише педагогів, а й ціннісні пріоритети самих дітей.

Саме такий шлях подолала дошкільна освіта України на зламі століть, наголошує Т. Піроженко, О. Рейпольська, Т. Степанова та ін., увиразнюючи різні аспекти проблеми гуманізації та гуманітаризації змісту фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО у закладах вищої освіти України на початку XXI століття (Рейпольська, 2014).

Практична діяльність ЗВО та їхніх випускників свідчать про те, що набутими у вузі знаннями та педагогічними технологіями організації навчально – виховного процесу в закладах дошкільної освіти можна успішно послугогвуватися досить обмежений час, а, надалі, виникає

об'єктивна потреба у навчанні упродовж життя в різних формах його організації.

Отож, зупинимось на аналізі ключових принципів організації та функціонування процесу навчання впродовж життя і в контексті порушеного аспекта – професійної підготовки майбутніх педагогів ЗДО актуалізуємо такі, які у нашій практичній діяльності дали очікувані результати. Це:

- безперервність – обумовлює його тривалість упродовж усього життя особи, забезпечуючи для неї гнучкий доступ до опанування знаннями та формування навичками на різних етапах активної діяльності.

Відповідно, цей принцип забезпечує реалізацію кожним своїх можливостей адаптуватися до перманентних змін, які об'єктивно відбуваються не лише у професійній, а й в особистісній сферах;

- інтегрування освітнього процесу – його результат – це входження особи у різні сфери життя, охоплюючи не лише освіту та професійну діяльність, а й способи її самореалізації у різних видах дозвілля, захоплення (хобі), в також самоутвердження у соціально активних діях чи поведінки загалом;

- інклюзивність, яку спрямовано на забезпечення рівного доступу до навчання для всіх осіб, незалежно від їхнього віку, статі, фізичних можливостей, соціально-економічного статусу, географічного розташування місця проживання (перебування). Актуальною для забезпечення сталого розвитку суспільства визнано інклюзивність не лише у країнах зарубіжжя, а й в Україні (2010).

Опираючись на окреслені вище принципи, розглядаємо низку виокремлених нами у практичній діяльності підходів до організації процесу навчання впродовж життя, які розглядаємо актуальними. Окремі з-поміж них прописані в стратегії реалізації змісту дошкільної освіти на найближче десятиліття в руслі БКДО України (2021) та ін.

До їхнього переліку відносимо:

- особистісно-орієнтований (зосередження на формуванні ключових навичок критичного мислення та комунікативності, цифрової грамотності та внутрішньої позитивної мотивації щодо стимулювання схильності до самостійного навчання);

- проєктного навчання (використання навчальних проєктів задля впровадження набутих теоретичних знань у безпосередню практичну діяльність. Методи проєктного навчання не лише стимулюють внутрішню позитивну мотивацію до навчання, а й сприяють розвитку творчого мислення);

- персоналізації технологій реалізації освітнього процесу (орієнтування на індивідуально-

особистісні потреби й інтереси кожної особи чи їхнього об'єднання у групи та мікрогрупи в руслі особистісно – зорієнтованого підходу. Він дозволяє моделювати і проєктувати траєкторію навчання кожної особи, оскільки враховує стартовий рівень її підготовки та життєві цілі).

Наводимо приклади реалізації означених нами сучасних підходів до навчання впродовж життя у контексті опанування професією педагога для закладів дошкільної освіти із використанням нових педагогічних технологій.

1. Компетентнісний – спрямований на успішне виконання освітніх програм, які спрямовані на формування ключових компетенцій майбутніх педагогів ЗДО. Його практична реалізація здійснюється за різними алгоритмами втілення програми забезпечення цифрової грамотності у закладах вищої педагогічної освіти.

До прикладу, завдяки реалізації проєкту «Digital Universiti – Open Ukrainian Initiative» («Цифровий університет – відкрита українська ініціатива»), який створений в Україні з 2023 року і спрямований на активну підтримку вищої освіти не лише в умовах воєнного стану, а й у післявоєнні роки.

Означений напрям реалізується не лише в межах програми ЄС «Еразмус» задля забезпечення розвитку цифрових навичок студентів, удосконалення їхніх базових знань для роботи з комп'ютерами, а й для формування практичних навичок самостійного програмування, втім, і у закладах дошкільної освіти. Актуальним напрямом підготовки магістрів (II-й освітній рієнь вищої освіти) спеціальності 012. Дошкільна освіта до роботи з дітьми розглядаємо створення інтерактивного навчального середовища за допомогою хмарних сервісів (Google, Workspace) інтерактивних платформ (Canva, Prezi Dlogger), вебквестів та віртуальних екскурсій (Google Earth, StoryMar, 360schoolis), які стимулюють збагачення пізнавального досвіду дітей з дошкільного віку.

Використання платформ Kahoot, LearningApps, Wordwall обумовлюють успішне використання ігрових методів навчання дітей, розвитку їхньої креативності, моделювання різних форм індивідуальної та групової роботи формують різними способами використання інструментів (Padiet, Jamboard), відповідно технології використання анімаційних матеріалів та відеопроєкційних засобів забезпечують візуалізацію і доступність змісту інформації.

Із досвіду фахової підготовки майбутніх педагогів I-го освітнього рівня (бакалавр) спеціальності 012. Дошкільна освіта на педагогічному факультеті ПНУ імені Василя Стефаника з другого

курсу у перелік дисциплін вільного вибору студентів уведено «Інформаційні технології в роботі з дітьми дошкільного віку», «Комп'ютерні ігри в роботі з дітьми» (по 12 годин лекцій та 18 годин практичних занять кожна), які навчають використовувати сучасні цифрові ресурси. А саме – застосування wordwall, learningapps для створення вправ і завдань для дітей, дидактичних онлайн-ігор та вікторин; онлайн-сервіси googl.it, xmind.net, mindmeister.com, для розробки ментальних карт для дітей із урахуванням їхнього віку та індивідуальних особливостей тощо.

Педагоги задля цього використовують Scratch, що дає змогу створювати елементарні індивідуальні проекти у форматі певної гри чи анімації, відеоігри за допомогою Скретч тощо. У збірці РБК-Україна (проект Styler) укладені розвивальні комп'ютерні й казуальні ігри, які рекомендовані фахівцями для розвитку моторики дошкільників, формування аналітико-синтетичних операцій, навичок критичного мислення, кмітливості та інших важливих особистісних якостей шляхом пошуку різних предметів за відмінністю і схожістю ознак, а також для навчання розв'язувати головоломки тощо. Саме так педагоги готують дітей до опрацювання основ текстових мов програмування, скажімо – Python.

Відповідно до змісту підготовки, майбутні педагоги ЗДО опановують не лише необхідним для цього обсягом технічної інформації, а й компетенціями з управління проектами та діяльністю в команді, які спрямовані на успішне вирішення освітніх проблем різної складності шляхом міжособистісної взаємодії всіх учасників проекту у системі «діти – педагог».

2. Впровадження проектного навчання (*Project-Based Learning*) задля розвитку практичних навичок шляхом вирішення нескладних проблем, які виникають у реальному педагогічному процесі ЗДО. Скажімо, створення проектів, які обумовлені проблемами екології, дотриманням правил і формування практичних навичок здорового способу життя, соціальною інклюзією чи технологічними інноваціями посідають чільне місце у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів ЗДО шляхом вивчення низки означених вище й інших навчальних дисциплін.

До прикладу, наводимо проект з дітьми старшого дошкільного віку, який відповідно структурований – чотири етапи тривалістю 40–45 хвилин упродовж чотирьох днів на тему «Етикет як чинник етнічного виховання». Він спрямований на розширення й узагальнення уявлень дітей про етикет, засвоєння норм і правил культурної

поведінки, формування її практичних навичок, виховання позитивного ставлення до однолітків і дорослих (спершу – на прикладі найближчого оточення), розвитку почуття толерантності, а також усвідомлення важливості дотримання правил етикету в житті дорослих і дітей.

Ураховуючи вікові можливості дітей 6-го року життя, педагог використовує у роботі з ними на вибір правила одного із рекомендованих видів етикету – загальногромадянського, мовного чи столового. Скажімо, у руслі загальногромадянського – дітей знайомлять із правилами і нормами культурної поведінки в побуті, в громадських місцях, із міжособистісними відносинами в родинному колі, ставленням до однолітків і дорослих та ін. Програмою проекту педагог передбачає поінформовування дітей не лише про правила етикету в українській культурі, а й шляхом їхнього порівняння на прикладі етикету інших народів світу. Шляхом узагальнення діти водночас дізнаються про зміст загальноухвалених норм і правил, які не різняться між собою за національними ознаками.

У проект означеної теми вміщено такі правила поведінки із змісту столового етикету: говорити «дякую!» і «будь-ласка!» щодня, висловлюючи вдячність мамі (іншим дорослим) за турботу, докладені зусилля до виконання певної спільної справи, за організацію приємних несподіванок тощо; правильно використовувати столові прибори, тримаючи ложку чи виделку і ніж; правильно підносити до рота рідку їжу чи відкушувати невеликі шматки їжі іншої консистенції; споживати спершу тверду (густу) їжу, далі запивати її напоєм; пережовувати їжу із закритим ротом, без зайвих звуків; правильно користуватися серветками відповідно до їхнього призначення (витирати рот після їжі; покривати коліна); не спиратися ліктями об край стола, зберігати правильну поставу задля збереження власного здоров'я (пряма осанка) тощо.

Обсяг рекомендованих правил педагог добирає із урахуванням знань дітей та рівнем їхньої зацікавленості запропонованою тематикою. Оскільки правила етикету суттєво різняться у різних народів світу, педагог уводить для прикладу їхній зміст у японській культурі чи культурі іншого народу, в якого способи споживання їжі мають виразні відмінності, приміром – використання паличок для їжі чи харчування пальцями рук, сидячи на підлозі, споживання їжі одночасно всіма присутніми з однієї посудини та ін.

Практично, кожен проект у роботі з дітьми дошкільного віку, як ми зауважили вище, охоплює чотири (п'ять) етапів і педагог, враховуючи стартові можливості вихованців та рівень їхньої обі-

знаності з темою, моделює не лише зміст кожного етапу, а й чітко програмує обов'язки (дії) кожної дитини, які інтерактивними методами спрямовує на активізацію її особистісного досвіду і формування готовності опановувати кращими зразками поведінки.

На завершальному, четвертому, етапі цього проекту педагог доцільно використовує засоби візуалізації окремих правил на прикладі фільмів чи інших технічних засобів навчання, залучає до активної участі у проєкті батьків дітей.

3. Персоналізація освітнього процесу. Напрямок персоналізації змісту підготовки студентів упроваджується в педагогічний процес ЗВО шляхом ухвали технологічних рішень, які дозволяють адаптувати освітній процес загалом із урахуванням індивідуальних потреб майбутніх педагогів задля успішної реалізації ними у подальшій самостійній фаховій діяльності з дітьми особистісно-орієнтованого напрямку. Його прописано в переліку стратегічних у реалізації змісту БКДО України (2021).

Педагогічні технології реалізації персоналізованого напрямку в освітньому процесі ЗВО передбачають впровадження у навчальні програми низки дисциплін вільного вибору студентів – 25% від їх загальної кількості на всіх рівнях вищої освіти – бакалаврат та магістратура.

Активним елементом фахової підготовки майбутніх педагогів розглядаємо впровадження дуальної освіти. Перші спроби її організації здійснені впродовж педагогічної практики студентів, які виконують повний обсяг годин її різних видів, починаючи з другого курсу (II-й семестр) і до четвертого під керівництвом одного педагога, постійно взаємодіючи з ним в одному ЗДО.

Організація навчання в контексті навчання впродовж життя (LLL) значною мірою спирається на вже набутий практиками міжнародний досвід. Розглянемо його окремі зразки у Республіці Польща. Зауважимо, що держава активно інвестує в освіту дорослих, забезпечуючи безкоштовний доступ кожному до різних курсів та програм навчання.

Курси для дорослих, які створює польський фонд розвитку людських ресурсів шляхом організації професійні курсів різного спрямування задля перекваліфікації. Такий підхід до організації навчання впродовж життя дає можливість дорослим особам не лише успішно змінювати свою професію, а й підвищувати рівень набутої кваліфікації (Lund, 2011).

Центри освіти дорослих створюють у Республіці Польща у вимірах спеціалізованих центрів. Їхні функції надають широкий спектр послуг

щодо формування цифрової грамотності, опанування знаннями з іноземних мов не лише в межах Європейського Союзу, а поза його межами, що суттєво стимулює інтерес до підприємницької діяльності в різних регіонах світу, посилює виробничу та наукову мобільність фахівців у різних сферах, утім, й в освіті.

Окремі практики, які ми описали вище, свідчать про те, що важливість підтримка навчання впродовж життя для успішної адаптації до перманентних змін не лише у суспільстві, а, насамперед, на ринку праці Польща активно реалізує шляхом інтегрування найкращих світових практик, формуючи національну систему LLL.

Інноваційні педагогічні технології навчання впродовж життя науковці й практики освіти Республіки Польща утверджують як ключовий структурний компонент сучасної освітньої системи в країні. Ураховуючи стрімкі темпи зростання актуальності її цифровізації, технології навчання стають значно доступнішими, інтерактивними та адаптованими до потреб і можливостей всіх, хто навчається (Lund, 2011).

У навчальних закладах Польщі активно використовують низку підходів, окремі з яких доцільно коротко описати на основі досліджень професора Свірської. Це:

1. Гейміфікація (Gamification) – тобто використання ігрових елементів у навчально-виховному процесі, який спрямований на посилення позитивної внутрішньої мотивації учнів і студентів. До прикладу, навчальні симулятори, які моделюють реальні ситуації, що сприяють ефективнішому засвоєнню матеріалів. Гейміфікація створює змагальну атмосферу, забезпечує «винагороди» за досягнення і загалом це посилює позитивний мікроклімат і перетворює навчання у захоплюючу самостійну діяльність.

2. Мікронавчання (Microlearning), яке спирається на повідомлення навчальних матеріалів чітко визначеними фрагментами, що значно полегшує засвоєння їхнього обсягу загалом. Скажімо, короткі онлайн-курси, відеоуроки чи інтерактивні модулі, які дозволяють пришвидшити темпи оволодіння конкретними практичними навичками. Розглядаємо такий підхід особливо ефективним для осіб, які поєднують навчання з практичною діяльністю чи з іншими обов'язками. У нашому випадку, приміром, це навчання студентів за індивідуальним графіком.

3. Мобільне навчання (Mobile Learning), що з використанням смартфонів та планшетів відкриває доступ до навчальних ресурсів у будь-який час і в будь-якому місці. Спеціально створені

для цього додатки, до прикладу – Duolingo (для вивчення мов) чи Khan Academy, дозволяють навчатися кожному у зручний для нього час. Загалом, це сприяє гнучкості індивідуальної траєкторії розвитку особи та персоналізації змісту її освітнього процесу.

Висновки. Професійне навчання та навчання впродовж усього життя (LLL) посідає місце основного компонента у структурі сучасних освітніх систем різних країн. В умовах швидкого розвитку педагогічних технологій та мінливості ринку праці такі процеси стають необхідними для забезпечення стійкого розвитку не лише окремої особи, а й громади і держави загалом.

Актуальним напрямом реалізації означеної нами стратегії розглядаємо низка ініціатив, які наголошують на важливості забезпечення доступу до навчання для всіх громадян, незалежно від їх віку, соціального статусу чи місця проживання. Впровадження стратегії відкриває нові перспективи для навчання впродовж життя кожної особи, максимально враховуючи її потреби та можливості.

Таким чином, побудову ефективної системи LLL, яка відповідає викликам XXI століття, необхідно розглядати ключовою умовою для підвищення загального рівня життя громадян різних країн, втім, і України, розвитку освіти задля процвітання кожної нації на міжнародній арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості: навчальний посібник. У 2-х ч. Ч.2. Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади. Київ: Либідь, 2003. 342 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич.: Коло, 2006. 325 с.
3. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид.-во ЧНУ Імені Богдана Хмельницького. 2008. 608 с.
4. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ, Педагогічна думка, 2009. 520 с.
5. Сисоєва С.Д. Інтерактивні технології навчання дорослих / С. Сисоєва // Рідна школа. – 2010. – №10. – С. 3–8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2010_11_3
6. Рейпольська О. Поняття професійна освіта та навчання у вітчизняному науковому просторі. *Освітній дискурс*. 2014. № 4 (8). С. 112–120.
7. Mackiewicz W. Lifelong Foreign Languages Learning / W. Mackiewicz. – European Language Council, 2012. – 8 p.
8. Liddicoat A. J. Language-in-education Policies: The Discursive Construction of Intercultural Relations / A. J. Liddicoat. – Bristol : Multilingual Matters, 2013. – 228 p.
9. Lund A. M. Professional development and European projects in Education / A. M. Lund. –Durkham : University of Durham, 2011. – 418 p.
10. Quality Indicators of Lifelong Learning: Report based on the work of the Working Group on Quality Indicators. – European Commission, 2002. – 95 p.

REFERENCES

1. Bekh I. D. (2003) Vykhovannia osobystosti: navchalnyi posibnyk. U 2-kh ch. Ch.2. Osobystisno-orientovanyi pidkhid: naukovo-praktychni zasady. [Personality-oriented approach: scientific and practical principles.] Kyiv: Lybid', 342 s. [in Ukrainian].
2. Vyshnevskiy O. (2006) Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoi pedahohiky. [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy] Kolo, 325 s. [in Ukrainian].
3. Ziaziun I.A. (2008) Filosofia pedahohichnoi dii: monohrafiia. [Philosophy of pedagogical action] Vyd.-vo ChNU Imeni Bohdana Khmelnytskoho. 608 s. [in Ukrainian].
4. Kremen V.H. (2009) Filosofia liudynotsentryzmu v stratehiakh osvithnoho prostoru. [Philosophy of human-centeredness in educational space strategies] Kyiv: Pedahohichna dumka, 520 s. [in Ukrainian].
5. Sysoieva S.D. (2011) Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh. [Interactive technologies for adult learning] Milenium. 324 s. [in Ukrainian].
6. Reipolska O. (2014) Poniattia profesiina osvita ta navchannia u vitchyznianomu naukovomu prostori. [The Concept of Vocational Education and Training in the National Scientific Space] Osvitnii dyskurs. № 4 (8). 112-120. [in Ukrainian].
7. Mackiewicz W. (2012) Lifelong Foreign Languages Learning / W. Mackiewicz. – European Language Council, 8 p.
8. Liddicoat A. J. (2013) Language-in-education Policies: The Discursive Construction of Intercultural Relations / A. J. Liddicoat. – Bristol: Multilingual Matters, 228 p.
9. Lund A. M. (2011) Professional development and European projects in Education / A. M. Lund. –Durkham: University of Durham, 418 p.
10. Quality Indicators of Lifelong Learning: Report based on the work of the Working Group on Quality Indicators. – European Commission, 2002. – 95 p.